

YENİ BİR YÖNETİM MODELİ: YÖNETİŞİM

Yeşim GÜÇDEMİR AKINCIOĞLU*

The Management Model Governance

World of us becomes witness of the serious changes and transformations because of the globalisation. Like the other fields, also economic, social and political fields are affected from this situation. Globalisation forces the systems of management to change and transform their structures. The new concept of management called as governance includes re-construction of politic, economic and the use of power in all dimensions.

Key words: Governance, Globalation.

Küreselleşme ile birlikte dünyamız son yıllarda ciddi değişim ve dönüşümlere tanıklık etmektedir. Ekonomik sosyal ve siyasal bütün alanlar bu gelişmelerden birebir etkilenmektedir. Uluslararası sınırların ortadan kalkması, yükselen yaşam standartları, iletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ister yerel ister küresel olsun bütün yönetim sitemelerini de yeni bir dönüşüme ve değişime zorlamaktadır. Değişim rüzgarları dünyanın en gelişmiş ülkelerinden en geri kalmış ülkelere kadar görülmektedir. Yönetişim (*governance*) adı verilen bu yeni yönetim anlayışı bir ülkenin idaresinde tüm düzeylerde politik, ekonomik ve idari otoritenin kullanımını içermektedir. Devletlerin siyasi ve sosyal politikaları da bu anlayışa göre şekillenmektedir, Yönetişim, yönetme işinin ve toplumsal yönlendirme sorumluluğunun merkezi, hiyerarşik, tek aktörlü (devlet) yapıdan, desantralize, yatay ortaklıklara dayalı, çok aktörlü (devlet/sivil toplum kuruluşları/yerel yönetimler/özel sektör) bir yapıya dönüşümünü nitelemektedir.

(ALP, Kahraman; 2004, http://www.liberal-dt.org.tr/guncel/Diger/alp_kuresellesme.htm)

Türkçeye "iyi yönetim" olarak çevrilen "*good governance*" kavramı karşılıklı iletişimi ve etkileşimi içermektedir. Yönetişim kavramı yöneticiler ile yönetilenler arasında yakın bir iletişim ile

birlikte diyalog geliştirme ve uzlaşma kavramları temel almaktadır. Bu temel göz önüne alındığında yönetilen kararlara katılabilmeli ve yönetimi kontrol edebilmelidir. İyi yönetim kavramı; Katılımcı ve paylaşımcı bir anlayışla, merkezîyetçilikten çok vatandaş odaklı, interaktif ve gelecek yönelimli bir bakışı esas alır. Yönetişim anlayışı küresel açıdan bakıldığında uluslararası kuruluşların yanında kamu kurum ve kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin de yönetimi ortak götürmelerini sorun ve sorumlulukların birlikte çözümlemelerini öngörmektedir. Klasik yönetim sistemleri katı hiyerarşi geleneğini ve "yukarıdan aşağıya" emir ve direktiflerin gönderilmesini içerirken, yönetim anlayışı yetki paylaşımını ve "aşağıdan yukarıya" bilgi ve veri akışını sağlayan bir sistemi içermektedir.

Küreselleşme ile birlikte özellikle kamu yönetimine egemen olan süreçler bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmakta ve kökten değişikliklere gidilmektedir. Kamusal alanda yönetim kavramına baktığımızda vatandaşların çıkarlarını birleştirdiği, farklılıkları arasında orta yol bulduğu, hak ve sorumluluklarını hayata geçirdiği, mekanizmalar, süreç ve kurumları kapsadığını görmekteyiz.

* Araş. Gör. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü

(www.undp.org.tr/governance_tr.htm#ngo
http://www.undp.org.tr/gap_tr)

Yönetişim kamunun yakından ilgilendiği konular hakkında, iktidarın nasıl kullanılması, siyasal kararların neden ve nasıl alınması ve yurttaşların kendi sözlerini kabul ettirebilmeleri için neler yapmaları gerektiğiyle ilgili kurum, süreç ve gelenekleri de göz önüne alarak, sorumlu ve duyarlı bir biçimde güç kullanımını içermektedir.

(www.undp.org.tr/governance_tr.htm#ngo
http://www.undp.org.tr/gap_tr)

Yönetişim anlayışının gelişmesinin de ve yayılmasında küreselleşmenin etkisi büyüktür. Yönetişim kavramı sadece yönetim kademesinin değil, yurttaşların ve sivil toplum kuruluşlarının da işlerliğini sorgulamaktadır. Yurttaşlar ve sivil toplum kuruluşları da -kapasiteleri geliştiği ölçüde- karar-alma süreçlerine bilinçli ve aktif bir katılım sergilemek zorundadırlar.

(Kahraman; 2004: http://www.liberaldt.org.tr/guncel/Diger/alp_kuresellesme.htm),

Küreselleşmenin etkisiyle, ülkemiz de gerek demokratikleşme çabaları, gerek Avrupa Birliği'yle (AB) ilişkilerdeki gelişmeler yönetim anlayışında değişimleri sağlamıştır. Türkiye'nin, 1999 aralık ayında Helsinki Zirvesi'nde alınan AB adaylığı kararına dayalı olarak geliştirdiği ulusal program ve Avrupa birliğine uyum stratejileri kurumlarında, katı hiyerarşinin değişmesine, siyasal karar alma ve denetleme konularında saydamlaşmasına neden olmuştur.

Birleşmiş milletle kalkınma programı çerçevesinde ülkemizde daha iyi yönetim hedeflerine erişmek için her şeyden önce Sivil Toplum Örgütlerinin (STÖ) katılımını gerektiren, çok sektörlü politika diyaloglarına ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Bu hedef, proje uygulamalarında gönüllü kuruluşları da kapsayan STÖ'lerinin devreye sokulmasıyla başarılı olacağı düşünülmektedir.

Türkiye Yönetişim Programı, politika ve karar alma süreçlerine halk katılımını sağlamak yoluyla iyi yönetişimi güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için program, aşağıdaki konularda destek sağlayacaktır.

-İyi yönetişim ilkelerini ve uygulamalarını savunmak için sivil toplum örgütlerinin ve kamu sektörünün kapasitelerin artırılması,

-Şeffaflık, güvenilirlik, insan hakları ve izleme mekanizmalarının güçlendirilmesi gibi çeşitli yönetişim alanlarında mevcut çabaları desteklemek için sivil toplum kuruluşları arasında bir iletişim ve işbirliği ağı kurulması,

-Katılımcı kalkınmayı teşvik edecek, çok sektörlü politika diyalogları,
(www.undp.org/governance-tr.htm:2004)

Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının Yönetişim ilkeleri doğrultusunda çalışmaları gerekmektedir. Çünkü Türkiye'nin küreselleşen dünyada kendisine etkin bir yer edinmesi için uluslararası ilişkileri yanında sivil toplumun etkinliğini de önemsenmelidir. Bu amaçla yerel yönetimler seviyesinde ulusal kuruluşlarla iş birliği yapılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının koordine ettiği ve yürüttüğü Yerel Gündem 21 Programı aracılığıyla yerel yönetişim alanında diğer ulusal kuruluşlarla ülkemizde bir program yürütülmektedir. Bu programın ana hedefi, sivil toplumun karar alma süreçlerine katılması ve yerel yatırımları etkilemesi yoluyla, yerel yönetişimin güçlenmesini sağlamaktır. Halen 50'nin üzerinde kenti kapsayan program, eşit ortaklar arasında geliştirilen iletişim ağına ve birlikte çalışmaya dayalı kılan bir yaklaşım sergilenmektedir. Başlıca karar alma ve uygulama mekanizmaları, çoğunlukla kent konseyleri şeklinde oluşturulan ve çalışma grupları, kadın ve gençlik konseyleri, çocuklar, yaşlılar ve engelliler platformlarıncı desteklenen yerel ilgi gruplarıdır.
(http://www.youthforhab.org.tr/tr/projeler/vg21/vg_21.htm, 10.05.2004)

Program Türkiye'de yeni bir yerel yönetişim modelinin gelişmesini sağlamıştır. Program uygulama sürecinde demokratikleşme sürecini hızlandırmanın yanı sıra, ülkenin AB'ye giriş sürecini de hızlandırmaktadır. Bu çerçevede hükümetin aktif olarak, toplumun bütün kesimleri ile iş çevrelerine makul yönetişim süreçlerini uyarlamaları konusunda girişimlerinde bulunması

gerekmektedir. Sonuç olarak uluslar arası platformda etkin ve saygın olabilmek için ülkenin her kademesinde iyi yönetişime sistemlerini uygulamaya ihtiyaç vardır.

Kaynakça:

- ALP, Ali, KAHRAMAN, Mehmet Ali, **Küreselleşme ve Yerel Yaklaşımlar** http://www.liberal-dt.org.tr/guncel/Diger/alp_kuresellesme.htm
- Birleşmiş milletler Kalkınma Programı, **Türkiye Yönetişim Programı**, www.undp.org/governance-tr.htm 25.04.2004
- ÇAMDERELİ, Mete, **Yönetişim ve Halkla İlişkiler İletişimi** ,Halkla İlişkiler Kitabı,İstanbul Üniv. Yay.,İstanbul 2003
- www.undp.org.tr/governance_tr.htm#ngo http://www.undp.org.tr/gap_tr
- www.cevko.org.tr/surdur/rapor_turk/5%20-%20yonetisim.enson.pd

